

CLAUS PER RAMBLEJAR LES *RAMBLES DE LA VIDA*

De vegades es concentra l'eternitat en un instant, penja d'un fil la vida, i ens passa per davant com si totes les seves olors es concentrassin en un únic perfum, puguen de les profunditats de l'ànima a la superfície moments o vivències, dorments o somnians, que han cisellat el seu rostre, defineixen qui som, i viuen sempre amb nosaltres. De vegades se'ns gela la sang i sentim l'horror que passi el que no ha de passar, el que no hauria de passar mai; l'horror que pugui ser, que arribi a ser, també allò l'ésser humà. Sentim l'horror, i sentim l'angoixa, el perquè, el núvol fred, el núvol negre que ens enfosqueix el cel de l'ànima, i plou llàgrimes que la inunden, i la desborden, com si no anés a parar mai el diluvi, i té el gust d'una infinita tristesa la seva sal. I de vegades triga, o sembla que mai no arribarà, car és tan etern aquell instant; però arriba un moment en què per aquest núvol, després d'aquest núvol, es filtra un raig de llum, un raig que ens pregunta i ara què, i il·luminats per la seva llum comencem a caminar buscant respostes, anhelant esperances, cuidant i curant la ferida, les ferides, de l'ànima.

Han passat i passaran per les nostres vides moltes tardes del disset d'agost, com han passat i passaran moltes altres tardes, i matins i nits, de qualsevol altre dia de l'any; però cap altra serà la del disset d'agost com la del disset d'agost del dos mil disset a les Rambles, com en cap altra vam ser i som tots a les Rambles. Car recordem, sí, què fèiem o on érem quan vam saber que s'hi havia produït un atemptat —o del de l'11-M a Atocha

o del de l'11-S a les torres bessones, o sobre altres fets que han marcat la nostra consciència i esdevenidor col·lectiu—; ens en recordem precisament perquè a partir d'aquell moment vam passar a ser-hi a les Rambles —o a Madrid o a Nova York—, o, potser millor dit, van ser, com mai fins aleshores, en nosaltres les Rambles.

Hi som a les Rambles, són en nosaltres les Rambles, i ens preguntem què fer. Un què fer en el meu cas determinat aleshores per la meva responsabilitat institucional com a ambaixador d'Espanya a Andorra, on em trobava en aquell moment. Recordo que la meva primera reacció va ser fer que es posés la bandera a mig pal, i tot seguit vaig activar els mecanismes d'alerta i cooperació amb les autoritats andorranes pel que eventualment ens pogués afectar, rebre les seves mostres de solidaritat, seguir l'evolució dels esdeveniments, preparar l'expressió de reacció i dol col·lectiu pel que s'havia esdevingut en una societat per a la qual les Rambles i Cambrils —població on molts andorrans tenen la seva segona residència i s'hi trobaven en aquelles dates— formen part dels seus referents vitals i el seu imaginari col·lectiu. Recordo que l'endemà al matí —abans de començar el minut de silenci que vam fer al migdia davant l'edifici de l'ambaixada, on els seus membres vam estar acompanyats per les principals autoritats andorranes i nombrosos ciutadans que havien volgut venir per compartir aquell moment, així com pels mitjans de comunicació— vaig pronunciar les paraules amb què comencen aquestes *Rambles de la vida*:

Malgrat els que volen fer

les Rambles

de la mort

les Rambles

del dolor,
seguirem fent

les Rambles

de la vida
seguirem fent

les Rambles

de l'amor.

Recordo que les vaig escriure després per iniciar amb elles el llibre de condol que durant dos dies vam mantenir obert al públic per a qui hi volgués deixar el testimoni. Recordo el silenci amb què en multitud vam escoltar —al costat del copríncep episcopal, el cap de Govern, el síndic i totes les autoritats— *El cant dels ocells* dissabte a la tarda a la plaça Lídia Armengol, sota els estilites de Plensa a l'ombra del Consell General.

Més enllà del personatge hi ha la persona que som per sobre o per sota d'ell, en el meu cas la que, tot just iniciades les vacances, va voler anar a les Rambles el vint-i-sis d'agost per recórrer-les al matí i per participar a la manifestació per l'atemptat al Passeig de Gràcia a la tarda: recordo el passeig que vaig fer aquell matí per les Rambles, les de sempre i les de mai, el silenci de la multitud, el recolliment davant els altars improvisats als llocs on havien caigut les víctimes, sota un arbre, sota un fanal, sota la font de Canaletes, al costat del mosaic de Miró davant el Liceu on finalment es va encastar la furgoneta. Espelmes, flors, poemes, cartes, pancartes, rètols, peluixos... I en el silenci, l'esglai, la veu de l'ànima ferida de les Rambles, l'oració que surt de dintre, la imprecació als àngels de les Rambles que se'ns fan presents, als quals volem manifestar el nostre dolor i les nostres preguntes, la nostra invocació i la nostra pregària. I vaig fent fotos d'aquells altars, d'aquelles Rambles. I tuito

una foto meva en elles, i altres a la tarda a la manifestació al Passeig de Gràcia, i l'endemà les del recorregut per les Rambles, i amb la limitació de caràcters de cada missatge em surten en vers els comentaris, les reflexions que em susciten...

Neixen d'alguna manera d'aquests tuits en vers, d'aquestes paraules primeres, aquests versos en el llibre de condol, aquestes *Rambles de la vida*. Car en constitueixen d'alguna manera la clau que obre la comporta del pantà que fa que d'ànima endins flueixi el riu de tinta sobre el paper en blanc i s'hi il·luminin i encarnin; emani i flueixi —a manera d'acompliment del "seguirem fent / les Rambles / de la vida / seguirem fent / les Rambles / de l'amor" dels primers versos, de resposta a les preguntes i imprecacions dels àngels de les Rambles i al recorregut per elles amb què acaben— la vida a través de les Rambles com una gota en l'oceà, amb esperança —"¿Quién dijo que todo / está perdido? / Yo vengo a ofrecer / mi corazón..." canta Mercedes Sosa— que amb totes les nostres vides a les Rambles puguem fer, puguem teixir les Rambles de la vida, les Rambles de l'amor enfront de les Rambles de la mort, les Rambles del dolor.

Sigui la magdalena de Proust, sigui quan el meu pare em va portar per primera vegada a conèixer el gel a Macondo, sempre hi ha una primera imatge, un primer record —recordar és, en la seva etimologia llatina, tornar a viure en el cor— a partir del qual flueix el relat d'una vida, d'un món. Jo vaig ser un nen de la Barcelona dels anys seixanta, i em ve el record de les primeres vegades que el meu pare em va portar a les Rambles, "la primera vegada / que vaig veure / una cacatua / o un lloro / o un mico tití / estranys / fantàstics / éssers / d'estrany / llocs, / estranys / i fascinants també / les dones i els homes..."

Van fluïnt, a partir d'aquesta vivència, aquesta fascinació primera, altres Rambles viscudes, la vida a través de les Rambles, en les seves etapes i circumstàncies, del jo de la infantesa i l'adolescència i primera joventut al que escriu aquestes línies, com canvien de nom i de circumstàncies les Rambles mateixes de la Plaça de Catalunya al mar. Rambles de pas, Rambles de passeig, Rambles de la nit i nit de Rambles, Rambles de l'absència i absència de les Rambles, Rambles de fora i Rambles que m'habiten per dins, que amb mi van onsevulla que vagi... Rambles viscudes, i Rambles escrites, com les que contempen des del dit Colom ¿....? i "...." en una obra de teatre escrita en la primera joventut; com el poema "Ramblas", a Dulce, la meva dona i companya en la vida i l'amor, dedicat després de passejar-hi tots dos a la primavera, en aquestes *Rambles de la vida* rellegit. Fins a arribar a les "Rambles / dels àngels / àngels / de les Rambles: / digueu-nos / com són / les vostres Rambles / què fèieu / on èreu / què sentireu / la tarda / del disset d'agost..." I passa a ser amb ells el diàleg que ho era amb un mateix, el diàleg amb què empenem el recorregut per les infinites "Rambles del dolor / Rambles / de les preguntes / sense resposta / Rambles / dels mons / somiats / que entre tots podem fer / possibles..." Fins a fer-ne les Rambles dels poemes d'amor, les Rambles de l'esperança. "Rambles / dels poetes / Rambles / de tots / els que seguirem / fent / les Rambles / de la vida / les Rambles / de l'amor..." Fins que "se'ns fiquen / les Rambles / dins, / sí, / i ens travessen / l'ànima, / o ànima endins / ens les fiquem, / on ningú pugui / ferir-les / ni fer mal / on a ningú deixarem / que ens impedeixi / seguir fent / les Rambles / de la vida / seguir fent / les Rambles / de l'amor."

Ànima endins ens les fiquem per poder treure-les fora en qualsevol moment en què necessitem ser a les Rambles i ser nos-

altres. I és per això que aquestes *Rambles de la vida* no són un poema: són una invocació, i adquireixen amb això i en això el seu sentit últim, el seu propòsit. Una invocació "perquè miris / ànima endins / de tu / d'ànima endins / treguis / traguem / totes / les Rambles / de l'ànima / les Rambles / de la vida / les Rambles / de l'amor / les Rambles / que som". Una invocació per a ser.

I és a la llum d'això que "no són un poema / aquestes Rambles / sinó tan sols / unes de les infinites / Rambles / possibles... tan sols una gota / al mar / a l'infinit Oceà / de totes / les Rambles". Una de les infinites *Rambles de la vida* possibles, deslliurades sobre el paper en blanc amb l'esperança de convertir-se en catalitzador, d'emplenar amb altres gotes el mar, de contribuir a fer que qui les llegeixi traguí, traguem fora les Rambles que ens habiten endins, fer entre tots les Rambles de la vida, de les Rambles poesia, de les nostres Rambles les Rambles.

Som una ànima caiguda, una ombra, un reflex del que en essència som o podem ser, una recerca. I és la poesia una manera de cercar, de trobar, de veure i il·luminar la foscor i la caverna en la qual ens trobem, de fer possible l'eternitat dels instants. Ja ens deia Plató que n'és, al costat de la música, una de les maneres d'entreveure, d'aproximar-nos, de copsar l'ànima. I ens assenyalava María Zambrano que, junt amb el temps i l'espai exterior, hi ha el temps i l'espai interior, i que per apropar-se a ells i a la saviesa, la Filosofia deixa de vegades pas a la Poesia, i cospa el cor raons que la raó no cospa. És la poesia retrat d'aquest temps i aquest espai interior que s'imprimeix a l'ànima, en els quals s'hi reflecteix i habita. I així anem il·luminant ànima endins en el nostre pas per la vida una geogra-

fia poètica i un temps poètic, una vida poètica, una vida poesia feta, en poesia reflectida.

És la nostra, com ens diu Simone Weil a *L'enracinement*, una ànima arrelada. Car tots estem arrelats en vertical al temps dels nostres pares, els nostres avantpassats; i en horitzontal amb els nostres coetanis, els nostres conciutadans, amb els que parlen el nostre idioma i comparteixen les nostres identitats col·lectives i el temps de la nostra comuna aventura humana, amb qui compartim els nostres espais públics, les nostres ciutats i els nostres mars, les nostres places i carrers. Amb qui compartim les nostres Rambles. Som els barcelonins els que al llarg dels segles hem passejat per les Rambles, i avui ho som els que compartim el nostre passeig arribats de tots els llocs del món. Els que volem que, més enllà de les nostres vides, sempre pugui passejar-se per les Rambles la vida.

No és així la recerca de l'ànima abstracta, conceptual; sinó a través de les seves manifestacions, recerca de l'origen a través de les seves arrels. S'orienten les arrels de l'ànima cap a la comuna ànima universal, de la qual tots som part i alhora reflex, il·luminació. En la qual s'enfonsen i de la qual s'alimenten.

Estan d'alguna manera, així, en la nostra ànima arrelades les Rambles que ens habiten per dins, que travessen la nostra geografia poètica. I ànima endins es troben amb les Rambles que altres ànimes habiten, i totes juntes conformen les Rambles que creuen l'ànima universal, que res ni ningú podrà fer que deixin de ser les Rambles de la vida.

I potser sigui així, donant-les a la llum, cercant-les, recorrent-les, que puguem curar les Rambles de l'ànima ferida, que

puguem contribuir a la seva sanació, a trobar a través de la poesia les raons a les quals la raó no arriba, a donar resposta a les seves preguntes, sentit al món i a la vida. Doncs som esperit, raó, i som ànima; i de vegades només l'ànima pot donar-nos respostes a les preguntes de la raó.

És únic i irrepetible el nostre espai i el nostre temps interior, com única i irrepetible és la vida exterior que els il·lumina. Única la ubicació que cada un dels llocs viscuts ocupa en la nostra geografia poètica. Constitueixen a la meua, les Rambles —com assenyalo al meu poema *Tirana*, processament poètic alhora d'aquesta i de l'alquímia entre l'espai exterior i l'espai interior, moviment de la simfonia que conforma la meua *Guia poética de Albania*, ciutat que forma part de *Mundo. Una geografia poética*— avinguda principal de la meua ànima i de totes les ciutats en què he estat i seré, a la qual porto tots els Manuels Montobbio que per les seves avingudes i carrers han passejat perquè junts passegin per les Rambles i ser tots un, ser jo.

I si ho són, potser ho siguin perquè a cap altra de les avingudes, dels carrers o de les places de la meua ànima podria fer el recorregut a través de la meua vida i de la vida que en aquestes *Rambles de la vida* faig, per la seva presència o absència referencial en tots els seus temps i aspectes. Potser per això estigui a elles arrelada la meua ànima. Per constituir alhora columna vertebral del meu temps i el meu espai interior, del jo que soc i vull continuar sent. Per portar-me a través d'aquest temps i espai interior, aquest jo únic, cap a l'ànima universal de la qual tots som part, en la qual podem arribar a ser del tot el que podem ser, en la qual som.

Potser per això escriure-les hagi estat un acte de recerca de l'ànima, de la curació de la seva ferida, resposta a les preguntes

sense resposta; d'afirmació de la vida i l'esperança. Esperança que llegir-les també ho sigui: amb ella et convido a recórrer-les, i amb el desig que en fer-ho trobis i donis també a la llum les Rambles de la teva vida.

MANUEL MONTOBBIO
Estrasburg,
Lluna
que rambleja
per la vida
de desembre
de dos mil dinou

Malgrat els que volen fer
de la mort
del dolor,
seguirem fent
de la vida
seguirem fent
de l'amor.

les Rambles
les Rambles
les Rambles
les Rambles

Jo no vaig néixer
ni tinc el record
de la meravella
la sorpresa
quan el meu pare
em va portar
per primera vegada
a conèixer
el gel,
ni podré començar amb ell
cap novel·la:
vaig ser un nen
de la Barcelona
dels anys seixanta,
i tinc el record
de les primeres vegades
que el meu pare

a Macondo,

em va portar

a les Rambles

la primera vegada
que vaig veure
una cacatua
o un lloro
o un mico tití
estrany
fantàstic
ésser
d'estrany
lloc,
estrany
i fascinants també
les dones i els homes
d'estrany
lloc
que per

les Rambles

es passejaven
negres
gitanes
mariners americans
i senyores de llarg
que anaven al Liceu,
i l'olor
el color
i la bellesa
de les flors,
i més avall
el mar

al qual assenyalava

Colom,

i somniar
amb anar a Amèrica
en la seva caravel·la,
i al final
en "golondrina" creuar
el port
fins l'escullera
(que havia construït
com a enginyer
el besavi Andrés,
i quan va venir el rei
a inaugurar-la
hi va convidar la besàvia
Helena,
i així es conegueren,
em deien),
i tornar a casa
amb el somriure
d'orella a orella
dient
que havia navegat
en el mar
i havia vist
les cacatues
d'Amèrica...

Recordo també,
ja no tan però encara
nen,
que era *Norma*

© Manuel Montobbio i de Balanzó, 2021
© d'aquesta edició: Pagès Editors, S L, 2021
C/ Sant Salvador, 8 - 25005 Lleida
editorial@pageseditors.cat
www.pageseditors.cat

Primera edició: juny de 2021
ISBN: 978-84-1303-278-8
DL: L 288-2021
Imprès a Arts Gràfiques Bobalà, S L
www.bobala.cat

—| imprès a **lleida** |—

Qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra només es pot fer amb l'autorització dels seus titulars, llevat de l'excepció prevista per la llei. Adreueu-vos a CEDRO (Centro Español de Derechos Reprográficos, <www.cedro.org>) si necessiteu fotocopiar, escanejar o fer còpies digitals de fragments d'aquesta obra.